

Barrierer for internationalisering

Dato: 15. marts 2010

Indledning

I forbindelse med Folketingets Uddannelsesudvalgs rejse til Kina blev der afholdt møde mellem udvalget og en delegation fra Professionshøjskolen VIA University College mandag den 8. marts i Chengdu, Sichuan-provinsen, hvor Folketingets Uddannelsesudvalg, Det Danske Konsulat i Vestkina og repræsentanter fra Copenhagen Business School hørte om VIA engagement i Kina, herunder indholdet af den samarbejdsaftale som VIA i efteråret 2009 indgik med Sichuan University.

Her udtrykte Folketingets Uddannelsesudvalg interesse for at modtage et notat, der beskriver de barrierer, som professionshøjskolerne ser for internationalisering i udlandet generelt.

De to omfattende regeringsaftaler vedrørende samarbejde om uddannelser, underskrevet af undervisningsminister Bertel Haarder, videnskabsminister Helge Sander og den kinesiske undervisningsminister Zhou Ji, har været medvirkende til at åbne flere muligheder for professionshøjskolerne, herunder VIA University College. Tidligere er flere forsøg på etablering i Kina blevet opgivet eller vanskeliggjort på grund af den daværende danske lovgivning på området. Den ene af de to regeringsaftaler har skabt mulighederne for, at styrke begge landes internationaliseringsstrategier bl.a. ved fælles forskningsprojekter og udveksling af erfaringer på en række områder. Den anden aftale vil på sigt sikre en gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, akademiske grader og uddannelsesniveauer, men som det fremgår af nærværende notat, så er det stadig ikke et problemfrit område.

Indledningsvis skal det understreges, at de barrierer, der efterfølgende er opridset, ikke alene gælder for internationaliseringsarbejdet i Kina. Men de er gældende generelt for professionshøjskolesektorens internationale arbejde i udlandet. I notatet: "VIAs engagement i Kina" er baggrunden for internationaliseringsarbejde i Kina beskrevet mere fyldest gørende. Notatet blev fremsendt til Folketingets uddannelsesudvalg i forbindelse med udvalgets afrejse til Kina og er bilagt dette notat.

Herefter følger en opstilling af de problemer, VIA har identificeret i internationaliseringsarbejdet med tilhørende forslag til, hvad vi mener, der fra politisk side kan gøres for at medvirke til at reducere internationaliseringsproblemerne for professionshøjskolerne i Danmark.

Med venlig hilsen

Peter Friese
Prorektor

Generelle barrierer for internationalisering i udlandet

1. Mulighed for akkreditering af danske uddannelser og institutioner i udlandet

Baggrundsbeskrivelse

I lov om udbud af danske erhvervsrettede videregående uddannelser i udlandet (Lov nr. 537 af 12. juni 2009 "Lov om ændring af lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser og andre love") hvor danske uddannelsesinstitutioner gives mulighed for at gennemføre danske uddannelser i udlandet, kræves det, at de enkelte uddannelser, der udbydes i udlandet, skal akkrediteres separat i forbindelse med udbuddet af uddannelsen i udlandet for at den pågældende danske uddannelsesinstitution kan udstede et dansk eksamensbevis/diplom.

Imidlertid er disse uddannelser jo i forvejen akkrediteret på den enkelte professionshøjskole i forbindelse med udbud i Danmark – de fleste to gange i løbet af de senere år, jf. endvidere afsnittet om "Særlige barrierer i pædagog- og læreruddannelserne".

Problem

Myndighederne i udlandet vil også akkreditere de uddannelser, der påtænkes gennemført i landet. Kravene til akkrediteringen i det land uddannelsen gennemføres i kan tænkes at være anderledes end den udbudsakkreditering, som man ønsker at gennemføre i Danmark således, at akkrediteringen i Danmark skal gentages efter akkrediteringen i udlandet. Og sådan kan akkrediteringen i de to lande i princippet tænkes at fortsætte?

Forslag til aktion fra politisk hold

Vi foreslår, at udlandsakkrediteringen opsættes som en akkreditering af den udbydende danske institution således, at når den pågældende institution er akkrediteret kan denne - inden for en forud fastsat årrække - udbyde de uddannelser man tidligere har fået akkrediteret under en udbudsakkreditering i Danmark. På den korte bane kan en dispensation til VIA som forsøg overvejes. Det er afgørende at komme med på toget i f.eks. Kina.

2. Muligheder for Globaliseringsmidler til professionshøjskolerne ved etablering i udlandet

Baggrundsbeskrivelse

VIA University College har besluttet at etablere "VIA China" i samarbejde med Sichuan University i Chengdu, Kina. Denne etablering vil komme til at koste mange ressourcer, idet VIA ønsker at etablere uddannelserne i udlandet, så der ikke på nogen måde går på kompromis med hverken det faglige og pædagogiske indhold i studierne eller de fysiske rammer for uddannelserne i Kina.

Problem

Etableringen i udlandet koster mange penge, som den enkelte institution kan have vanskeligheder ved at rejse uden lån af midler gennem IFU og andre potentielle samarbejdspartnere på det private investeringsmarked.

Det forholder sig således, at regeringen i fordelingen af Globaliseringspuljen har bevilget 20 mio. kr. i 2010 og 32 mio. kr. til etablering af et dansk universitet i Beijing. I skrivende stund er der ikke nogen initiativer til at støtte etableringsinitiativer i udlandet for uddannelsesinstitutioner i Undervisningsministeriets regi.

Forslag til aktion fra politisk hold

Vi foreslår, at der politisk afsættes midler til etableringsinitiativer i Undervisningsministeriets regi, så det tillige er muligt for dette ressortområdes institutioner, at etablere sig uden at skulle stå med en stor gæld, der skal afdrages over en kortere eller længere periode. Man kan forestille sig, at de initiativtagende uddannelsesinstitutioner vil kunne ansøge om tilskud til etablering igennem en centralt afsat investeringspulje, som vil kunne administreres af Undervisningsministeriet.

3. Mulighed for at professionshøjskolerne kan udbyde professionsmasteruddannelser og gennemføre professionsforskning.

Baggrundsbeskrivelse

Professionshøjskoler i Danmark kan pt. jævnfør lovgivning ikke udbyde professionsmasteruddannelser ej heller gennemføre professionsforskning. Udbud af professionsmasteruddannelser vil utvivlsomt øge interessen yderligere blandt internationale uddannelsessøgende.

Problem

Professionshøjskolerne i Danmark oplever ofte under forhandlinger med internationale samarbejdspartnere, at man i det store udland har svært ved at forstå, at professionshøjskolerne i Danmark ikke har mulighed for at udbyde professionsmasteruddannelser og gennemføre professionsforskning på lige fod med f.eks. Fachhochschulen i Tyskland og Hogeschools i Holland (Universities of Applied Sciences, UAS) – der igennem en årrække har haft disse muligheder.

Forslag til aktion fra politisk hold

Vi foreslår, at man politisk tager dette forhold op til revision, og fremsætter forslag til en lovændring der direkte giver professionshøjskoler mulighed for at udbyde og gennemføre professionsmasteruddannelser samt der tilsvarende gives mulighed for at professionshøjskoler kan gennemføre professionsforskning, og ikke mindst kan tildeles forskningsmidler hertil på finansloven – ud over det fastsatte taxameter til gennemførelse af undervisning.

4. Mulighed for fleksibilitet i nationale studieordninger på sundhedsuddannelserne

Baggrundsbeskrivelse

De danske sundhedsuddannelser udbydes i dag på baggrund af nationale studieordninger, hvor studieordningerne er nedfældet som bilag til bekendtgørelserne. Studieordningerne godkendes af Undervisningsministeriet og Sundhedsstyrelsen, der hvor der er autorisation knyttet til udøvelsen af professionen.

Sundhedsuddannelserne består stort set af uddannelser, der uddanner til lovregulerede erhverv og dermed er omfattet af autorisation. Det betyder, at dimittenderne skal kunne tale dansk for efter gennemført uddannelse at kunne søge autorisation og indtræde i professionsudøvelsen i Danmark.

Problem

De nu værende nationale studieordninger fastlægger rækkefølgen af modulerne og der er meget små muligheder for den enkelte institution til at ændre på rækkefølgen begrundet i lokale forhold og i forhold der skal øge mulighederne for internationalisering ud og hjemme.

Det er vanskeligt at rekruttere internationale full-degree studerende til uddannelser, der alene udbydes på dansk.

Forslag til aktion fra politisk hold

Vi foreslår, at man tager initiativ til at ændre sundhedsuddannelsernes bekendtgørelser, så uddannelsesinstitutionerne får større frihed til at udarbejde fleksible modulforløb. Andre uddannelser har bekendtgørelser, der i højere grad styrer rammerne og dermed giver mulighed for den nødvendige fleksibilitet og tilpasning til lokale forhold i såvel Danmark som udlandet.

Der ønskes indføjet i bekendtgørelserne, at danske sundhedsuddannelser kan udbydes på engelsk i Danmark eller i et andet land, forudsat at grundlaget for udbuddet er de akkrediterede studieordningerne og at ansvaret for de internationale udbud er forankrede hos danske uddannelsesinstitutioner og med involvering af danske undervisere i tilrettelæggelsen og udmøntningen af undervisningen. De internationale sundhedsuddannelser skal føre til samme professionsbachelorgrad som de danske og give adgang til et dansk eksamensbevis. Autorisationsreglerne skal stadig opretholdes, således at dimittenderne på baggrund af gennemført uddannelse søger autorisation i det land de ønsker at udøve deres profession i.

5. Særlige barrierer i pædagog- og læreruddannelserne

Baggrundsbeskrivelse

I loven om udbud af professionsbacheloruddannelser i udlandet gives negativ særbehandling af pædagog- og læreruddannelserne i forbindelse med udbud af "full-degree" uddannelser. Dette fremgår bl.a. af Bertel Haarders kommentar som høringssvar til forligskredsen i forbindelse med behandling af lovforslaget: *(citater) Både læreruddannelsen og pædagoguddannelsen indeholder fag med et dansk kulturelt indhold, der kun kan gennemføres i en dansk kontekst. Jeg forventer derfor ikke, at det vil blive aktuelt at overveje udbud af disse uddannelser i udlandet. Skulle en sådan situation opstå i relation til læreruddannelsen, vil jeg naturligvis inddrage forligskredsen (citater slut)*. Det må på denne baggrund formodes at (dele af) forligskredsen ikke ønsker de to uddannelser udbudt i udlandet.

I bekendtgørelserne til pædagog- og læreruddannelse gives kun mulighed for undervisning på engelsk i op til 60 ECTS, dvs. studieforløb af maksimalt to semestres varighed, inden for bekendtgørelsernes snævre rammer og med godkendelse fra Undervisningsministeriet. Herudover tillader Undervisningsministeriet kun særligt tilrettelagte forløb på engelsk efter dispensation, som i praksis er vanskeligt at opnå.

Bekendtgørelserne giver således ikke mulighed for udbud af "full-degree" pædagog- og læreruddannelse på engelsk, hverken ved danske professionshøjskoler eller ved udbud i udlandet.

Pædagog- og lærerstuderende skal ifølge bekendtgørelserne gives mulighed for studieophold i udlandet af minimum tre måneders varighed. Pædagogstuderende har desuden mulighed for fuld praktik i udlandet, mens lærerstuderende kun gives mulighed for korte praktikforløb i kombination med studieophold.

Der kan her henvises til rapporten *Læreruddannelse med internationalt perspektiv (juni 2008)*, udarbejdet af Cirius og Rådet for Internationalisering og med ekspertdeltagelse fra bl.a. VIA.

Problem

Kinesiske og andre udenlandske uddannelsesinstitutioner og myndigheder i andre større og mindre udviklingslande interesserer sig i stigende grad for de danske velfærdsuddannelser, ikke mindst pædagoguddannelsen. Og trods meget stor interesse fra studerende i og uden for Europa for at gennemføre dele af eller hele engelsksprogede udgaver af pædagog- og læreruddannelserne, stilles der store forhindringer i vejen for dette. Hvor øvrige videregående uddannelser i Danmark i stærkt stigende grad udbydes på engelsk, fastholdes de to uddannelser i en national spændetrøje, der ikke findes tilsvarende i vore nabolande, f.eks. Holland som vi ofte sammenligner os med. Muligheden begrænses til 1-2 semestre, men med usmidige krav om at følge de bekendtgørelsesfastsatte rammer til punkt og prikke.

Forslag til aktion fra politisk hold

Vi foreslår, at pædagog- og læreruddannelserne opnår samme mulighed for udbud i udlandet som de øvrige professionsbachelor-uddannelser. Såfremt Ministerens betænkeligheder ved at give tilladelse til udbud af pædagog- og læreruddannelse på engelsk hænger sammen med betænkeligheder ved, at dimittender, der ikke kan dansk sprog, bliver ansat i den danske folkeskole eller i danske institutioner, vil vi foreslå, at der samtidig hermed indføres krav om nødvendige kompetencer i dansk sprog,

Vi foreslår endvidere, at der tages politisk initiativ til at ændre lovgivning og tilhørende bekendtgørelser i lærer- og pædagoguddannelserne. De to uddannelser skal gives mere fleksible muligheder for at udbyde særligt tilrettelagte engelsksprogede forløb for udvekslingsstuderende i Danmark, ligesom der skal gives mulighed for udbud af hele uddannelser på engelsk – såvel i Danmark som i udlandet - efter samme akkrediteringskrav som for øvrige professionsbachelor-uddannelser. Krav om ministerielle dispensationer og godkendelser bør erstattes af tillid og liberalisering.

6. Muligheder for udlandsstipendier til danske studerende ved gennemførelse af deres uddannelse i udlandet

Baggrundsbeskrivelse

Regeringen har netop i december 2009 fremlagt en ny international strategi hvori danske uddannelsesinstitutioner opfordres til at sikre, at flere studerende gennemfører en del af deres uddannelse i udlandet enten som et studieophold ved en udenlandsk uddannelsesinstitution eller som et praktikophold i en udenlandsk virksomhed eller anden organisation i udlandet. Mange danske studerende på videregående uddannelser i professionshøjskolerne vælger allerede nu at gennemføre en del af deres uddannelse i udlandet således, at de forlader professionshøjskolerne med internationale kompetencer, og dermed bedre kvalifikationer end de fleste – set med aftagernes øjne. Mange af de studerende der ikke vælger at gennemføre et studieophold i udlandet fremfører, at de er bange for ikke at kunne følge studierne i Danmark, når de kommer hjem, idet indholdet i studierne i udlandet altid er anderledes end studierne i Danmark.

VIA University College har besluttet, at man i samarbejde med bl.a. Sichuan University i Chengdu, Kina, vil etablere og gennemføre danske uddannelser ved "VIA China", så asiatiske studerende kan erhverve sig et diplom i en dansk uddannelse – vel at mærke med erlæggelse af et lavere "tuition fee" end det der opkræves på samme uddannelse i Danmark. Årsagen til den mindre "tuition fee" er først og fremmest at uddannelserne delvist gennemføres af Kinesiske undervisere. Men VIA glemmer ikke i den forbindelse at se på

mulighederne for at danske studerende – som beskrevet ovenfor – kan erhverve sig internationale kompetencer, også ved studieophold på uddannelserne ved "VIA China".

Problem

Loven om udbud af danske erhvervsrettede videregående uddannelser i udlandet (Lov nr. 537 af 12. juni 2009 "Lov om ændring af lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser og andre love") giver danske uddannelsesinstitutioner mulighed for at etablere sig i udlandet i samarbejde med internationale uddannelsesinstitutioner, men desværre er der i samme lov ikke åbnet mulighed for at danske studerende kan modtage udlandsstipendium til at deltage i en sådan uddannelse, da den pågældende uddannelse er etableret af en dansk uddannelsesinstitution, selv om den uddannelse jo netop løser det problem, mange studerende fremfører som årsag til ikke at rejse til udlandet på et studieophold – se ovenfor.

Forslag til aktion fra politisk hold

Vi foreslår, at man politisk i bekendtgørelsen – og måske loven, hvis det er nødvendigt – for udlandsstipendium ændrer mulighederne sådan, at det er muligt for danske studerende også at få udlandsstipendium til en dansk uddannelse, der gennemføres ved en uddannelsesinstitution i udlandet, som en dansk uddannelsesinstitution har etableret i samarbejde med en udenlandsk uddannelsesinstitution.

Bemærk venligst, at en sådan udvidelse af mulighederne for tildeling af udlandsstipendium ikke vil generere yderligere udgifter for staten, end hvis de danske studerende f.eks. gennemfører et udvekslingsophold på en australsk institution – men en sådan ordning vil være med til at motivere danske studerende til mobilitet uden frygt for, at de ikke kan følge studierne i Danmark, når de vender hjem for at fuldføre uddannelsen i Danmark, da studieordningerne er ens i Danmark og udlandet.

7. Mulighed for legater til studerende fra lande udenfor EU/EØS

Baggrundsbeskrivelse

Danske virksomheder og organisationer der arbejder i udlandet, eller som allerede har etableret sig der, har stort behov for at ansætte lokal højtuddannet arbejdskraft. Man efterspørger medarbejdere, der både har den lokale kultur som baggrund men også en videregående uddannelse og helst en dansk videregående uddannelse, hvor en del af uddannelsen har været gennemført i Danmark, så kandidaten også kender den danske mentalitet og kultur og også har et vist kendskab til det danske sprog.

Danmark har – efter indførelse af betaling fra studerende fra lande udenfor EU/EØS – etableret en legatordning for disse, og administrationen af denne legatordning er nu i 2010 overgået direkte til institutionerne. Denne ændring i administrationen medvirker til, at der nu kan uddeles legater, der er mindre end tidligere – og dermed mulighed for tildeling af legater til flere studerende.

Problem

Der er dog desværre stadig tale om alt for få legater, da behovet er meget stort, idet langt størsteparten af de ansøgende kvalificerede studerende ikke har de nødvendige økonomiske midler til at betale for en uddannelse i Danmark, da kravet til betaling for et studium i Danmark tangere betaling for et studium på nogle af verdens højest rangerende universiteter.

Forslag til aktion fra politisk hold

Vi foreslår, at regeringen afsætter flere midler til legatordningen ved professionshøjskoler og erhvervsakademier. Måske kan man forestille sig, at en del af legatet til dækning af "tuition fee" ved de danske uddannelser gives som et lån, der ikke skal tilbagebetales, hvis man som dimittend inden for de første f.eks. 5 år efter dimission har taget ansættelse i en dansk virksomhed eller en udlandsafdeling af en dansk virksomhed i en vis årrække således, at det danske samfund har en vis sikkerhed for at få glæde af legatmodtagernes kompetencer, som man har supporteret økonomisk gennem studieperioden.

8. Mulighed for at bygge, reovere, udleje og eje kollegier til studerende ved videregående uddannelser

Baggrundsbeskrivelse

De fleste uddannelsesinstitutioner har i dag store problemer med at skaffe boliger til deres studerende ved videregående uddannelser, og ikke mindst har de svært ved at finde boliger til internationale studerende, der ved ankomst til Danmark forventer, at vi kan stille en møbleret bolig til rådighed, da de jo at naturlige grunde før ankomst til uddannelsesstedet ikke har haft mulighed for at indkøbe møbler, pletter og pander mv. til en bolig.

Problem

Danske uddannelsesinstitutioner, har jævnfør lovgivning ikke tilladelse til at bygge og eje kollegier til deres studerende, med den konsekvens, at der i langt de fleste større byer ikke er tilstrækkelig stor boligmasse til rådighed for unge studerende ved videregående uddannelser.

Forslag til aktion fra politisk hold

Vi foreslår, at der tages politisk initiativ til at ændre lovgivningen, så uddannelsesinstitutioner har mulighed for at bygge kollegieboliger, eller reovere eksisterende byggeri således, at uddannelsesinstitutionerne kan udleje det reoverede byggeri til både nationale og internationale studerende. Vi foreslår i samme sammenhæng, at institutionerne kan få mulighed for at finansiere byggeri og reovering af eksisterende boligmasse via realkredit på tilsvarende vilkår som almennyttige boligforeninger således, at uddannelsesinstitutionerne har samme gunstige vilkår som almennyttige boligforeninger.